

FINANTZAKETA FORMAK. KOOPERATIBEN EKONOMIA SOZIALA.

1. Kooperatiba: beste eredu bat
2. Kooperatiben jatorria
3. ikasle kooperatibak
4. Printzipio kooperatiboak
5. Ekonomia soziala

1. Kooperatiba: beste eredu bat

Kooperatibak oinarrizko erakundeak dira, gai ekonomi-koak ez ezik, kideen beharrak eta haien komunitateetako bizi-kalitateaz ere arduratzen den kolektiboa baita.

Kooperatibak beste enpresengandik lau alderdi nagusi-tan bereizten dira:

- **Helburu ezberdin bat dute:** Kooperatiben helburu nagusia bazkideen beharrak asetzea da, inbertsio-sozietate gehienen helburu nagusia, berriz, akziodunentzako irabaziak maximizatzea izaten da.
- **Funtzionamendu demokratikoa:** Kooperatibek "pertsona bat = boto bat" sistema demokratikoa erabiltzen dute, eta ez kapital-sozietateek erabiltzen duten akzio bakoitzeko boto baten sistema. Horrek kooperatibari behar komunari erantzuten laguntzen dio, norbanakoari baino, eta pertsonak, eta ez kapitalak, enpresa kontrolatzeko modu bat da.
- **Mozkinen esleipen ezberdina:** Kooperatibetan, irabaziak kooperatibako bazkideek egiten duten erabileraren arabera banatzen dira, ez dituzten akzio kopuruaren arabera. Kooperatibek ere beren irabaziak inbertitzen dituzte bazkideentzako zerbitzua hobetzen eta beren komunitateen ongizatea sustatzeko.
- **Balioen garrantzia:** Kooperatibak printzipio kooperati-boetan oinarritzen dira, hauek dira: autolaguntza, autoerantzukizuna, demokrazia, berdintasuna, ekitatea eta elkartasuna. Bere sortzaileen tradizioan, kooperatibako kideek bere egiten dituzte zintzotasuna, gardentasuna, erantzukizuna eta bokazio sozialaren balio etikoak.

2. Kooperatiben jatorria

Kooperatibismoa XIX.mendean jaio zen Ingalaterrako mugimendu sozial gisa Industria Iraultzarekin. Garai honetan, aldaketa ekonomiko, sozial eta teknologiko garrantzitsuak gertatu ziren nekazaritzan, merkataritzan eta artisautzan oinarritutako landa-ekonomiatik ekonomia urbano, industrializatu eta mekanizatu batera igaroz. Kapitalismoa eta klase sozialen banaketa sortu zen: alde batetik, aberastu ziren produkzio baliabideen jabeak eta, bestetik, langile masak, gizon-emakume esplotatuak, gaizki ordainduak, egunero 15 ordu baino gehiago lan egitera behartuak zeuden eta miseria baldintzetan bizi ziren.

Industria Iraultzaren eragin negatiboek bereziki eragin zieten ingeleseko Rochdale hiriko langileei, eta gizarte-arazoak arintzeko euren behar komunak konpontzen lagunduko zien antolakuntza-moldeak bilatu nahian elkartu ziren.

Horrela, 1844an, Rochdale Pioneers ize-nez ezagutzen ziren **27 gizon eta emakume talde batek** munduko lehen kooperatiba sortu zuen dirurik gabe geratu ostean.

Sociedad Equitativa de los Pioneros de Rochdale deitzen zen kooperatiba. Biltegi txiki bat alokatu zuten eta azukrea, gurina, irina, oloa eta kandelak saltzen hasi ziren. Lehen kooperatiba honetan kooperatiba-mugimenduaren oinarri doktrinalak definitu ziren mundu osoan: prestazioen banaketa ekitatiboa, hezkuntzarako sarbidea, eskubide berdintasuna, pertsona bakoitzeko boto bat eta

adinaren, sexuaren, lanbidearen, sinesmen politikoaren edo erlijioaren araberrako diskriminaziorik eza, etab.

Kooperatiba sortu zuten 28 lagunek 28 libera esterlinako hasierako kapitala ekarri zuten. Zazpi urte geroago jada 1.400 bazkide eta 11.032 libera zituzten kapitalean.

Kooperatibismoaren balioak munduan zehar zabaldu ziren. Frantzia, Alemanian, Italian, Eskandinaviako herrialdeetan eta beste lurralde batzuetan, ia aldi berean agertu ziren lankidetzaren modu berriak arlo ekonomiko eta sozialean: nekazariei zuzendutako kreditu-kooperatibak, nekazaritza-kooperatibak, aurrezki eta kreditu-kooperatibak, artisauak eta txikiei zerbitzatzera zuzendutako industrialak, ekoizpen eta lan kooperatibak, etxebizitza kooperatibak, aseguru kooperatibak, osasun kooperatibak, artisauak, etab.

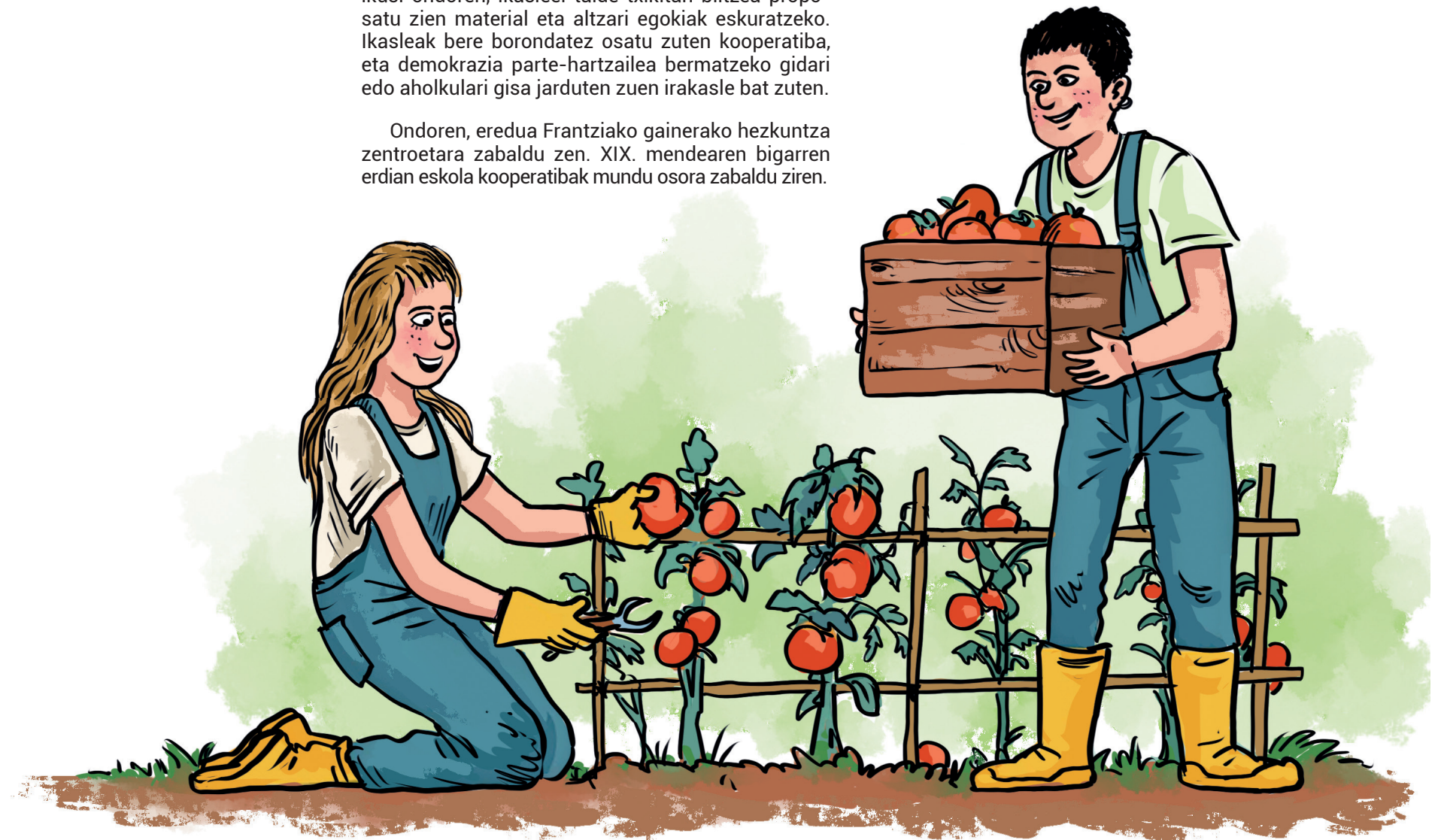
Euskal Herrian 1954-55an lehen kooperatiba sortu zenean diktadurarik gogorrena zegoen abian. Eta kooperatibismoak arnasaldi bat ekarri zuen arlo sozialean eta politikoan: jendeak leku batean behintzat botoa eman zezakeen, liderrak hautatu, eta batzar orokorrak subiranoak ziren.

Azpimarratzekoa da kooperatibek, beren garapen prozesuan, ia mugimendu kooperatiboaren hasieratik, hainbat integrazio forma ezarri zirela eta horrela 1895ean antolatu zen European Nazioarteko Kooperatiba Aliantza (HEMEN).

3. Ikasle-kooperatibak

Lehenbiziko esperientziak Frantzia sortu ziren Lehen Mundu Gerraren amaieran (1914-1917) Barthélemy Profit irakaslearekin, zeinak, gerraostean hezkuntza-zentroek izan zuten egoera tamalgarria ikusi ondoren, ikasleei talde txikitik biltzea proposatu zien material eta altzari egokiak eskuratzeko. Ikasleak bere borondatez osatu zuten kooperatiba, eta demokrazia parte-hartzailea bermatzeko gidari edo aholkulari gisa jarduten zuen irakasle bat zuten.

Ondoren, eredia Frantziako gainerako hezkuntza zentroetara zabaldu zen. XIX. mendearen bigarren erdian eskola kooperatibak mundu osora zabaldu ziren.

4. Printzipio kooperatiboak

Kooperatibak autolaguntza, autoerantzukizuna, demokrazia, berdintasuna, ekitatea eta elkar-tasuna balioetan oinarritzen dira. Bere sortzai-leen tradizioan, kooperatibako kideek bere egiten dituzte zintzotasuna, gardentasuna, erantzukizu-na eta bokazio sozialaren balio etikoak.

Printzipio kooperatiboak kooperatibek beren balioak praktikan jartzen dituzten jarraibideak dira.

Printzipio kooperatiboak dira:

1. **Bazkide bolondresak**
2. **Bazkideen artean kudeaketa demokratikoa**
3. **Bazkideen parte hartze ekonomikoa**
4. **Autonomia eta independentzia**
5. **Hezkuntza, formakuntza eta informazioa**
6. **Kooperatiben arteko kooperazioa**
7. **Komunitatearekiko interesa**

5. Ekonomia soziala

Ekonomia soziala sektore publikoaren eta ohi-ko sektore pribatu kapitalistaren artean kokatzen den ekonomiaren zatia da. Bere kideen eta komunitatearen interesei zerbitzatzea, demokratikoki antolatzea eta bere onurak pertsonak eta lehentasuna duten irizpideen arabera banatzea du helburu.

- Nondik aterako dugu gure ikasle-kooperatiba martxan jartzeko dirua?
- Gure kooperatibak izango duen lehen finantziazio iturria Kapital Soziala izango da, bazkideek eskola kooperatiba eratzen denean egiten duten ekarpena.
- Ikasleek lagundu ohi duten kapital soziala pertsonako 3 eta 10 euro bitartekoa da, kooperatiba motaren arabera.
- Finantzaketa mota hau da arrisku gutxien duena, ez baitago interesik ordaintzeko edo dirua itzultzeko betebeharririk.
- Negozioa abiaraztean beti komeni da kapital propioa erabiltzea, sorreran bederen, eta geroago, negozioa hazten hasten denean, kanpoko beste finantzaketa-iturri batzuk erabil daitezke.
- Hala ere, gure kapital propioa nahikoa ez denean, posible da hori jarraian ikusiko ditugun formulekin uztartzea.

Galdetu senideei eta/edo lagunei

Kapital nahikorik ez badugu, negozio baten sorrera finantzatzeko alternatiba ona

senide eta lagunei dirua maileguan hartzea da, oso litekeena baita gure gaitasunaz eta arduraz jabetzen badira onartzea.

Finantzaketa mota honen abantaila da, oro har, ez gaudela interesak ordaintzera behartuta eta horrek gure negozio berriaren sorreran lasai lan egiteko aukera ematen digu. Hala ere, enpresak onurak dituenean itzul geniezaiekegu emandako kopurua.

Eskatu mailegua bankuari eta beste finantza-erakundeei

Enpresa bat sortzeko beste finantzaketa bat bankuari edo kreditu-erakunde bati mailegatutako dirua eskatzea da.

Finantziazio mota hau apur bat konplikatua da, bankuek ohi duten moduan jada martxan dauden eta merkatuan esperientzia jakin bat duten enpresei bakarrik ematen baitiete laguntza, eta ez hasi berriak diren enpresei.

Dena den, negozio berri bat hasteko banku-mailegu batera sartzea ez da ezinezkoa, baldin eta kreditu-ospe ona, erreferentzia komertzial onak edo negozio-ideia erakargarri bat baditugu.

Finantzaketa mota honen desabantaila da mailegu-kostua altua izatea.

